

דרום סודנים בישראל והמצב בדרום סודן – נקודות מרכזיות

1. במדינת ישראל חיים כיום כ-45,000 מבקשי מקלט, מתוכם כ-700 מבקשי מקלט מדרום סודן. הקהילה הדרום סודנית בישראל מורכבת בעיקר ממשפחות, וכוללת כ-400 ילדים.
2. מבקשי המקלט מדרום סודן הגיעו לישראל בשל מלחמת אזרחים ארוכה ועקובה מדם בין מיליציות חמושות מטעם השלטון הסודני המוסלמי לבין צבא שחרור העם הסודאני (SPLA), אשר הפך בהמשך לצבא דרום סודן). מלחמה זו הביאה ליותר משני מיליון הרוגים – בעיקר אוכלוסייה אזרחית אשר גוועה ברעב כתוצאה מהלחימה, וכמו כן יצרה מעל לחמישה מיליון פליטים אשר ברחו אל ארצות שכנות.
3. מבקשי המקלט מדרום סודן זכו עד היום להגנה קבוצתית ושהו במדינת ישראל כחוק, אך מעמדם מעולם לא נבחן בהליך ה-RSD, כנדרש באמנה בדבר מעמדם של פליטים, עליה חתמה גם מדינת ישראל.
4. ב-31.01.12 החליט שר הפנים אלי ישי להורות לכלל הקהילה הדרום סודנית בישראל לצאת מישראל מרצון עד סוף חודש מרץ 2012. כמו כן הובהר כי החל מחודש אפריל יינקטו פעולות אכיפה כנגד דרום סודנים אשר ישהו בישראל, שכן שהייתם בארץ כבר לא תהיה חוקית.
5. דרום סודן זכתה לעצמאות לפני מעט יותר מחצי שנה, אולם חגיגות העצמאות במדינה הצעירה כבר התחלפו בהתמודדות עם מציאות קשה בה המדינה, חסרת כל תשתיות בסיסיות לאחר עשרות שנות מלחמה, רחוקה מלהציע לתושביה תנאי קיום והישרדות בסיסיים. על פי עדויות מקומיות והערכות של האו"ם המצב ההומאניטארי במדינה הוא על סף האסון. מיליוני תושבים נזקקים לסיוע הומניטרי, הניתן על ידי עשרות ארגונים בין-לאומיים על מנת להשיג מזון ומים.ⁱ סיוע רפואי, ואפילו בסיסי, אינו בהישג ידם של מרבית התושבים ואחוז התמותה, בפרט בקרב תינוקות, ילדים ויולדות הוא מהגבוהים בעולם.ⁱⁱ

6. דו"ח של האו"ם מחודש פברואר צופה כי בשנת 2012 צפויים כחמישה מיליון דרום סודנים (מחצית מהאוכלוסייה) לסבול מרעב.ⁱⁱⁱ הספקת המזון לאוכלוסייה הנזקקת הוגדרה על ידי ראש תכנית המזון העולמית בדרום סודן כ"מרוץ נגד הזמן" מכיוון שבהיעדר כבישים ומאחר וחלק מהדרכים טרם נוקו ממוקשים (תהליך שעשוי להמשך שנים רבות) עם תחילת עונת הגשמים כ-60% מהמדינה תהפוך לבלתי נגישה לסיוע הומניטארי.^{iv} בשל הצפי החמור והקושי בהפצת המזון והסיוע ההומניטארי, הכריזה תכנית המזון העולמית על דרום סודן כמצב חירום בדרגה 3, הדרגה החמורה ביותר הקיימת.^v

7. ארגוני הסיוע ובראשם המשרד לתיאום העניינים ההומניטאריים של האו"ם נערכים בימים אלה לשטף של למעלה מחצי מיליון דרום-סודנים אשר צפויים לעשות את דרכם למדינה בשבועות הקרובים, בשל החלטת הממשלה בחרטום לבטל את אזרחותם, בראשית אפריל. היעדר תשתיות במדינה ועונת הגשמים הקרבה מעמידים בספק את יכולתם של ארגוני הסיוע לספק סיוע הומניטארי למיליונים בחודשים הקרובים.^{vi} ככל שחולף הזמן יותר ויותר ארגוני סיוע וזכויות אדם מודים כי הדרישה של חרטום מעלה קשיים רבים, ותביא ל"סיוט לוגיסטי ואסון הומניטארי".^{vii}

8. מאז דצמבר האחרון מתנהלים באזורים נרחבים בדרום סודן קרבות בין קבוצות אתניות שונות, שהביאו לאלפי הרוגים, ביניהם אחוז גבוה במיוחד של נשים וילדים, ולמאות אלפי עקורים, התלויים עתה באופן בלעדי בסיוע הומניטארי.^{viii} עימותים אלימים עם הצפון הכוללים הפצצות של צבא סודן על ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ומחנות פליטים מקשים גם הם על התייצבות המצב במדינה ועל קליטת הפליטים הרבים מצפון סודן.^{ix} אם לא די בכל אלו, מתקפות של מיליציות חמושות, אשר כוללות לעיתים גם אלימות כלפי נשים וילדים, ממשיכות להתרחש ברחבי המדינה חדשות לבקרים, כאשר חרטום וג'ובה מאשימות זו את זו בחימושן.^x

9. המתיחות בין ג'ובה לחרטום בשבועות האחרונים בנוגע לתשלום שצריכה ג'ובה להעביר לחרטום בתמורה לשינוע הנפט המופק בדרום סודן דרך תשתיות צפון סודניות, הביאה את ג'ובה להפסיק בהפקת הנפט, החלטה אשר תפגע בה קשות בתקופה הקרובה, שכן 98% מהכנסותיה של המדינה מקורן בנפט.^{xi} הערכת המשרד לתיאום עניינים הומניטאריים, נוכח הצפי לרעב

והקיצוצים בתקציבי הממשלה בשל ההפסדים מאי הפקת הנפט, היא כי כעת התרחישים הגרועים ביותר אשר צפו לדרום סודן הם גם הסבירים ביותר להתממשות.^{xii}

10. בתדריך לעיתונות בתחילת פברואר ביקשה הגב' Valerie Amos, תת מזכ"ל האו"ם לעניינים הומניטאריים והמתאמת מטעם האו"ם לסיוע חירום, להדגיש את מימדי האסון, בעיקר נוכח המחסור במזון ואי היציבות, ואת הצפי להידרדרות נוספת של המצב ב-2012. הגב' Amos ביקשה מהקהילה הבינלאומית שלא להתעלם ממימדי המשבר המתפתח במדינה, והבהירה כי לעת עתה כל חזרה לדרום סודן צריכה להיות וולונטרית בלבד.^{xiii}

11. בשל המצב ההומאניטארי הקשה ואי היציבות בדרום סודן, ובשל החשש מהידרדרות חמורה בשנת 2012, החליטו שירותי ההגירה והאזרחות של ארצות הברית להאריך את ההגנה המוענקת למבקשי המקלט הדרום סודנים במעל לשנה מהתאריך המקורי אשר קבעו, ונכון לעכשיו זוכים הדרום סודנים בארה"ב להגנה לפחות עד למאי 2013.^{xiv}

נכתב ונערך על ידי: יותם קידרון

ⁱ ראה בכתבת אלג'זירה מהתאריך 25.01.12 -

מזכ"ל האו"ם לעניינים הומניטאריים והמתאמת מטעם האו"ם לסיוע חירום, התבטאה בדבר העובדה שיכולתיהם של ארגוני הסיוע נמתחו כבר עכשיו עד הקצה, והאפשרות שהמצב יחמיר בחודשים הקרובים. ראה בכתבת אלג'זירה מהתאריך 03.02.12 <http://www.aljazeera.com/video/africa/2012/02/2012236351397941.html>. מידע נוסף על פעילות הארגונים ההומאניטאריים הנרחבת במדינה ניתן למצוא ב- <http://www.unocha.org/top-stories/all-stories/south-sudan-number-people-needing-aid-doubles>. נתונים מספריים עדכניים ניתן למצוא גם במסמך של המשרד לתיאום עניינים הומאניטאריים של האו"ם בדרום סודן מה-27.01.12. http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/SSD_Snapshot_2012_310112.pdf

ⁱⁱ על פי נתוני האו"ם. ניתן למצוא את הפירוט בכתובת: <http://ss.one.un.org/country-info.html>

- ⁱⁱⁱ על פי הדו"ח השבועי (עד ה-02 לפברואר) של המשרד לתיאום עניינים הומאניטאריים של האו"ם בדרום סודן.
<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20South%20Sudan%20Weekly%20Humanitarian%20Bulletin%2027%20January%20-%20202%20February%202012.pdf>. בתרשים המובא בדו"ח ובו הצפי לרעב לפי אזורים במדינה, ניתן לראות כי הרעב צפוי להשפיע על עשרות אחוזים מהאוכלוסייה בכל חלקי המדינה.
- ^{iv} ראה בידיעה באתר הארגון מה-22.02.12: <http://www.wfp.org/stories/race-time-hungry-south-sudan>. הפעילות של ארגונים רבים לסילוק מוקשים בדרום סודן ראה ידיעת ארגון Norwegian People's Aid מה-23.02.12. <http://reliefweb.int/node/478485>. כמו כן ראה דו"ח של ארגון United Nations Mine Action Coordination Center מה-03.02.12: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNMACC_Sitrep_3_Feb.pdf.
- ^v על פי הדו"ח השבועי (עד ה-23 לפברואר 2012) של המשרד לתיאום עניינים הומאניטאריים של האו"ם בדרום סודן:
<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20South%20Sudan%20Weekly%20Humanitarian%20Bulletin%2017-23%20February%202012.pdf> כמו כן פירוט אודות פעילות תכנית המזון העולמית במצבי חירום והסברים אודות רמות החירום השונות ניתן למצוא במצגת אודות פעילות הארגון בכתובת: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/resources/wfp230821.pdf>. דובר תכנית המזון העולמית לאזור, דיויד אור, אישר את ההכרזה על מצב החירום בדואר אלקטרוני בתאריך 28.02.12.
- ^{vi} על פי הדו"ח השבועי (עד ה-02 לפברואר) של המשרד לתיאום עניינים הומאניטאריים של האו"ם בדרום סודן.
<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20South%20Sudan%20Weekly%20Humanitarian%20Bulletin%2027%20January%20-%20202%20February%202012.pdf>
- ^{vii} ראה בכתבת AlertNet מה-22.02.12 - <http://www.trust.org/alertnet/news/deadline-for-southerners-to-leave-sudan-is-impossible-aid-groups>
- ^{viii} ראה בכתבת אלג'זירה מהתאריך 25.01.12 -
- אודות הנושא, מתאריך ה-04.02.12. https://www.youtube.com/watch?v=B5xxCwkI_a8&feature=player_embedded. וכמו כן כתבת ה-CNN אודות <http://edition.cnn.com/2012/02/04/world/africa/south-sudan-cattle-battles/>.
- ^{ix} ראה כתבת סוכנות הידיעות רויטרס מהתאריך 24.01.12 <http://www.reuters.com/article/2012/01/24/southsudan-bombing-idUSL5E8CO2LL20120124>
- ^x מהחודש האחרון ניתן לקרוא על אירועים לדוגמה בכתבת "סודן טריביון" מהתאריך 30.01.12 <http://www.sudantribune.com/Warrap-state-attack-South-Sudan.41459>. וכמו כן בכתבת הניו יורק טיימס - http://www.nytimes.com/2012/02/04/world/africa/south-sudan-violence-at-peace-meeting.html?_r=1
- מתאריך 13.01.12 <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1165018.pdf>
- ^{xi} ראה בכתבת "סודן טריביון" מהתאריך 07.02.12 - <http://www.sudantribune.com/SPLM-Political-Bureau-backs-oil.41539>
- ^{xii} על פי הדו"ח השבועי (עד ה-23 לפברואר 2012) של המשרד לתיאום עניינים הומאניטאריים של האו"ם בדרום סודן:
<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20South%20Sudan%20Weekly%20Humanitarian%20Bulletin%2017-23%20February%202012.pdf>
- ^{xiii} את התדריך במלואו ניתן למצוא בכתובת: <http://ochanet.unocha.org/p/Documents/ERC%20press%20remarks%20South%20Sudan%202%20Feb1012.pdf>
- ^{xiv} כך על פי אתר שירותי ההגירה והאזרחות של ארצות הברית: <http://www.uscis.gov/portal/site/uscis/menuitem.eb1d4c2a3e5b9ac89243c6a7543f6d1a/?vgnnextoid=2e8108&8dbb8f2310VgnVCM100000082ca60aRCRD&vgnnextchannel=2e81088dbb8f2310VgnVCM100000082ca60aRCRD>